

BUYUK BRITANIYA VA AQSH GEOGRAFIK O'RNI HUDUDI QISMLARI VA IQLIMI

Abduraxmonova Muattar

*Jizzax davlat pedagogika universiteti
Xorijiy tillar fakulteti 2-bosqich talabasi.*

Ilmiy rahbar: **Qurbonova Nasiba**

Annotatsiya. Bu maqola Buyuk Britaniya va Aqshning geografik o'rni, hududi qismlari va iqlimlari haqida ma'lumotlar beradi. Ushbu maqolada Buyuk Britaniya va Aqshning geografik tarqalishi, hududiy tarkalishi, iqlimlari, oqimlari, tog'lari, daryolar va dengizlar haqida bilgilar beriladi. Maqolada Buyuk Britaniya va Aqshning iqlimiga oqimlar, dengizlar va daryolar, shimoliy va janubiy qismi bo'yicha farqlar keltiriladi. Bu maqola geografiya va iqlim sohasidagi umumiy bilimlarni oshirishga yordam berishi maqsadida tuzilgan.

Kalit so'zlar: Buyuk Britaniya: Birlashgan Qirollikning Osiyodagi qismi, Angliya, Shotlandiya, Vels va Severnaya Iroq mamlakatlardan tashkil topgan.

Aqsh: Amerika Qo'shma Shtatlarining nomi, 50 ta shtat, Washington D.C. poytaxti va nomli harbiy bazalar bilan tashkil topgan. Geografik o'rni: Bir davlat yoki mintaqaning geografik tarqalishi va joylashgan hududi. Hududi qismlar: .Iqlim: Bir mintaqaning yillik atmosfera harakati va havo holatlarining o'zgarishlaridan kelib chiqqan umumiy holat. Oqimlar:

Аннотация: В этой статье представлена информация о географическом положении, регионах и климате Великобритании и США. В этой статье представлена информация о географическом распределении, территориальном распределении, климате, ручьях, горах, реках и морях Великобритании и США. В статье описаны различия климата Великобритании и США с точки зрения ручьев, морей и рек, а также северной и южной частей. Эта статья написана с целью помочь расширить общие знания в области географии и климата.

Ключевые слова: Великобритания: Азиатская часть Соединенного Королевства, состоящая из Англии, Шотландии, Уэльса и Северного Ирака.

США: Название Соединенных Штатов Америки, 50 штатов, Вашингтон, округ Колумбия. состоит из столицы и названных военных баз Географическое положение: географическое распространение и расположение страны или региона Территории: Великобритания и некоторые части Соединенных Штатов объясняются на протяжении всей

статьи Климат: ежегодное движение атмосферы в регионе и изменения в погодные условия общее состояние продукции Потоки:

Abstract. This article provides information about the geographical location, regions and climates of Great Britain and the United States. This article provides information on the geographical distribution, territorial distribution, climates, streams, mountains, rivers and seas of Great Britain and the United States. The article describes the differences between the climates of Great Britain and the United States in terms of streams, seas and rivers, and the northern and southern parts. This article is written to help increase general knowledge in the field of geography and climate.

Keywords:. Great Britain: The Asian part of the United Kingdom, made up of England, Scotland, Wales and Northern Iraq.

USA: Name of United States of America, 50 states, Washington D.C. capital and named military bases. Geographic location: The geographical spread and location of a country or region. Territory: .

Kirish; Buyuk Britaniya (Birlashgan Qirollik):

Buyuk Britaniya Osiyo qit'asida joylashgan bir davlat hisoblanadi. Hududiy ravishda Britaniya oshiqi deb ataladi. Bu oshiq Britaniya vaqti asosida Ajdaho'ya (Britaniya) va Severnaya Iroq (Skotlandiya) orasida joylashgan bo'lib, o'lchami 209,331 kvadrat kilometr bo'lib, ulushi 1,350 km uzunligida va 560 km kengligida. Buyuk Britaniya tarkibida 4 ta mamlakatdan (Angliya, Shotlandiya, Vels va Severnaya Iroq) iborat bo'lib, har bir mamlakat o'zining o'zining boshqaruviga ega.

Buyuk Britaniya oshiqida qishloq va shaharlar, tog'lar, tez-tez oqimlar (mo'ynoqlar), dengiz sohil va tog'li bo'zorlar keng tarqalgan. Oshiqning markazida Pennin oshiqi joylashgan va bu oshiqni Shimoliy va Janubiy Britaniya qismlari ajratadi. Shimoliy Britaniya qismlari oqimlarga yaqinlashgan joylashganligi sababli issiq va namlik darajasining pastligi bilan ajralib turadi. Janubiy Britaniya esa oqimlarga uzoqroq joylashganligi sababli issiq va namlik darajasining yuqoriligiga ega.

Buyuk Britaniya iqlimi umumiy ravishda mazkur hududning oqimlari va dengizning ta'siri bilan ta'sir qiladi. Shimoliy Britaniya oqimida qishlar sovuqli va salqin, yozlar esa issiq va namlikli bo'ladi. Janubiy Britaniya qismida esa iqlim oshiqqa yaqinlashganligi sababli oqimlarda issiq va namlik darajasi oshadi.

Aqsh (Amerika Qo'shma Shtatlari):

Aqsh, Shimoliy Amerika qit'asida joylashgan va hududiy ravishda 9,826,675 kvadrat kilometrlik maydonni egallaydi. Bu maydonning ichida 50

ta shtat, Washington D.C. poytaxti bilan birlashtirilgan federal mintaqalar (territoriya) va nomli harbiy bazalar joylashgan. Aqshning hududiy tarqalishi Shimoliydan Janubga bo'lib, Shimoliyda Kanada bilan, Janubda Meksika bilan chegaralanadi.

Aqsh geografik o'rni bo'ylab juda katta tartibga ega va turli iqlim zonalarini o'z ichiga oladi. Bunda Markazi Aqsh, Shimoliy Aqsh va Janubiy Aqsh bo'lib, har bir qism o'zining xususiy iqlimiga ega. Shimoliy Aqshda qishlar sovuqli va salqin, yozlar esa iliq va issiq bo'lib, Janubiy Aqsh esa issiq va namlikli iqlimga ega.

Aqshning geografik tarqalishi dengiz sathidan, tog'lardan, oqimlardan, dengizlardan va daryolaridan hosil bo'lgan. Aqshda katta tog'larni Rocky va Appalachian tog'lari tashkil qiladi. Oqimlar orqali Mississippi daryosi, Yukon daryosi, Kolorado daryosi va boshqalar Aqsh hududida oqimlarga yetishadi.

Iqlim va geografik sharoitlar Aqsh bo'ylab juda keng tartibda o'zgaradi va har bir mintaqa o'Aqsh (Amerika Qo'shma Shtatlari) va Buyuk Britaniya (Birlashgan Qirollik) geografik o'rni, hududi qismlari va iqlimi mavzusida bizga qisqa maqola berish mumkin.

Buyuk Britaniya, Britaniya oshiqida joylashgan davlat hisoblanadi. Uning hududi qismen Angliya, Shotlandiya, Vels va Severnaya Iroq (Skotlandiya)dan iborat bo'lib, oshiqning markazi Pennin oshiqidir. Buyuk Britaniya iqlimi oqimlar va dengiz ta'siri bilan belgilanadi. Shimoliy Britaniya qismi qishlar sovuqli va salqin, yozlar esa issiq va namlikli bo'ladi. Janubiy Britaniya esa oqimlarga yaqinlashganligi sababli issiq va namlik darajasining yuqoriligiga ega.

Aqsh esa Shimoliy Amerika qit'asida joylashgan davlat hisoblanadi. Uning hududi 50 ta shtat, Washington D.C. poytaxti bilan birlashtirilgan federal mintaqalar va nomli harbiy bazalardan iborat. Aqshning hududiy tarqalishi Shimoliydan Janubga bo'lib, iqlim va geografik sharoitlar bo'ylab o'zgaradi. Shimoliy Aqshda qishlar sovuqli va salqin, yozlar esa iliq va issiq bo'lib, Janubiy Aqsh esa issiq va namlikli iqlimga ega. AQSHning ikki tashqi qo'shnisi mavjud bo'lib, bu davlatlarning har ikkisi ham uning siyosatini to'liq qo'llaydi. Uch davlat NAFTA tashkiloti tarkibiga kiradi. Bu esa uning siyosiy qo'shnihilik holatining ijobiy xususiyati bo'lib hisoblanadi. Kanada (asosiy quruqlikda 64160 km.lik chegara + 2477 km.lik Alyaska yarim orolidagi chegara) va Meksika (3326 km) oralig'idagi chegara hududlar asosan tabiiy geografik ob'ektlar (tog'lar, daryo va ko'llar) orqali o'tgan. Bu holat qo'shni davlatlar bilan deyarli tabiiy to'siqlarsiz aloqa o'rnatishlariga imkon beradi. AQSHning suv hududlari orqali bitta qo'shnisi mavjud – Bering bo'g'ozi yonida joylashgan Ratmanov va Kruzenshtern orollari oralig'idan

Rossiya – AQSH chegaralari o'tadi. Tarixiy rivojlanishida uch bosqich alohida ahamiyatga ega: → Birinchi bosqich – yevropaliklar mustamlakasidan to mustaqillikkacha bo'lgan davr. → Ikkinchi bosqich – davlatchilik asoslari ishlab chiqilgan davr. → Uchinchi bosqich – hozirgi maydoni shakllangan davr. 1783 yil Angliyaning Amerikadagi koloniyasi o'z siyosiy mustaqilligini e'lon qildi. Asosan zamonaviy AQSH hududining shimoli-sharqiy va sharqiy qismlarini egallagan g'olib shtatlar keyingi davrlarda o'z hududlarini kengaytirish maqsadida bu yerdagi turli davlatlarga tegishli bo'lgan bir qism yerlarni sotib olgan bo'lsa (masalan: Frantsiyadan Luizianani, Rossiyadan Alyaskani), janubiy va markaziy shtatlarning katta qismini esa turli urushlar natijasida Ispaniya, Meksika kabi davlatlardan tortib oldi. XIX asrning oxirlarida esa qabul ilingan Monro doktrinasi asosida avval meridional yo'nalishda butun Amerika qit'asini, keyinchalik esa kenglik bo'ylab "anakonda" strategiyasini qo'llagan holda Yevropa, Osiyo, Afrika va Avstraliya hamda Okeaniya hududlari nazoratini sekin-astalik bilan qo'lga kiritdi.

2. Amerika Qo'shma Shtatlarining tabiiy resurslari va ulardan foydalanish. AQSH turli tabiiy sharoit, boy tabiiy resurslarga ega bo'lgan hududlardan tashkil topgan. Uning g'arbi tog'li va quruq, sharqi esa namgarchilik darajasi yetarli bo'lgan tekisliklardan tashkil topgan hududlar hisoblanadi. G'arbida Kordel'era tog'lari, sharqida Appalachi tog'lari, markazida Markaziy va Buyuk tekisliklar, janubi-sharq va janubda qirg'oqbo'yi past tekisliklari hisoblangan Atlantikabo'yi, Florida, Meksikabo'yi tekisliklari joylashgan. Eng baland nuqtasi – Flyaskada joylashgan Mak-Kinli cho'qqisi (6194 m), eng past nuqtasi esa Kaliforniyadagi O'lim vodiysi (-86 m) hisoblanadi. Hududining asosiy qismi mo'tadil va subtropik iqlim mintaqalarida joylashgan. Floridaning janubiy qismi va Gavayi orollari iqlimi uchun esa tropik iqlim xususiyatlari xos. Alyaska shimolida subarktika iqlimi xukmron. Turli iqlim mintaqalarida joylashganligi sababli vegetatsiya davri harorati miqdori (800 - 7500°), yillik o'rtacha yog'in miqdorida (500 – 2000 mm) katta tafovvut mavjud. AQSH g'arb dunyosida toshko'mir va qo'ng'ir ko'mir, uran zaxirasi bo'yicha birinchi, gaz, mis, rux zaxirasi bo'yicha ikkinchi, neft, temir rudalar zaxirasi bo'yicha oltinchi o'rinni egallaydi. Ba'zi bir foydali qazilma turlari (yoki umuman yo'q) xrom, marganes, kobalt, nikel yetishmaydi. Ayni vaqtda ko'plab qazib olinayotgan konlar tugab borayapti (Asosan neft, tabiiy gaz va temir ruda konlari.) Suv resurslari mamlakatning sharqiy qismida to'plangan. Bu yerdan AQSH ning bosh daryo arteriyasi Misisipi oqib o'tadi. U o'zining irmoqlari bilan birgalikda transport, energetika, sug'orish maqsadlarida yirik xo'jalik ahamiyatiga egadir. AQSH ning shimoliy-sharqiy qismida Kanada bilan chegaradosh hududda dunyodagi eng yirik ko'llar

sistemasi-Buyuk amerika ko'llari joylashgan. Mamlakatda tabiiy unumdor tuproqli yerlar katta maydonni egallaydi. Ayniqsa AQShning markaziy qismi va preriyadagi qora tuproqli yerlar o'zlashtirilib mamlakatning asosiy donkor rayoniga aylantirildi. Mamlakatning o'rmon resurslari XX asrning o'rtalariga kelib kishilarning xo'jalik faoliyati ta'sirida kuchli kesib yuborilgan. AQSH hududining 1 | 4 qismi o'rmonlar bilan qoplangan, so'nggi yillarda ikkilamchi o'rmonlar maydoni kengayib bormoqda. AQShning Alyaska yarim oroli va Kordilyera tog'lari o'rmonlar bilan qoplangan. 3. Amerika Qo'shma Shtatlarining Bu mamlakatlarning geografik tarqalishi, tog'lari, oqimlari, dengizlari va daryolarini o'z ichiga oladi va ularning iqlimi bir nechta faktorga bog'liq. Barcha hududlarda turli iqlim zonalarini topish mumkin, shuningdek, geografik sharoitlardagi farq qarama-qarshiliklar ham mavjud. **Xulosa** o'rnida aytib o'tish zarurki, oila va oilaviy munosabatlar, xotin-qizlarning huquqlari, tazyiq va zo'rvonlik kabi masalalarda ommaviy axborot vositalari orqali turli chiqishlar qilishda G'arb psixologik yondashuvi va millat tafakkur darajasi, sharqona tarbiya mezonlari o'rtasidagi farqli jihatlarni inobatga olgan holda yetkazib berish muhimligini e'tiborga olish zarurligini ko'rsatmoqda

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yasheva G. Klasterы v belorusskoy ekonomike. // Nauka i innovatsii. 2012, № 8. S. 34-36. № 9. S. 28-30.
2. Porter M. Mejdunarodnaya konkurensiya. Konkurentnye preimushchestva stran. – M., 1993.
3. Porter M. Konkurensiya. Per. s ang. / M.Porter. – M.: Izd.dom «Vilyams», 2006.
4. Solvell O., Lindqvist G., Ketels C. The Cluster Initiative Green Book, 2003. Elektronnyy resurs: <http://www.cluster-research.org>.
5. Maskell P. Building global knowledge pipelines. The role of temporary clusters [Journal]. // European Planning Studies. 2006. 8: Vol.14.997-100 page.